

Nr 128

Av herr Hedin m. fl., om anslag till vidareutbildning av präster
m. fl.

(Lika lydande med motion nr 109 i Första kammaren)

Från och med 1962 gäller en ny ordning för den andliga vården vid våra sjukhus. Enligt denna skall församlingsprästerna inom de församlingar, där sjukhusen är belägna, svara för den andliga vården vid sjukhusen. Genom samarbete på det lokala planet deltar även många frikyrkopastorer i den andliga vården, vilket också är angeläget med hänsyn till att patienterna kan tillhöra olika trossamfund. Tidigare var sjukhusprästen anställd av sjukhushuvudmannen, och denne hade genom ansökningsförfarande möjlighet att få den mest lämplige till tjänsten.

Den nya ordningen medför att ett stort antal präster — i princip vilken präst som helst — kan komma att få ansvar för denna vård. Därmed ställs han inför uppgifter av speciell natur. I Kungl. Maj:ts prop. 67: 1958 redovisas i bilaga A de sakkunnigas ställningstagande till dessa uppgifter. Där framhålles (sid. 31) att »sjukhusprästen borde kvalificeras för sin uppgift» genom en påbyggnadskurs. Medicinalstyrelsen finner också i sitt yttrande en kompletterande undervisning angelägen. Någon specialutbildning för denna form av andlig vård har den svenske prästen — i motsats till på många håll i utlandet — knappast fått i de studier som föregår prästexamen. Enligt 1955 års beslut ges nu en s. k. förberedande kurs i psykologi på 18 timmar och i psykiatri på 12 timmar i praktiken. Även denna utbildning, som närmast är avsedd för själavård bland friska, har i dagens läge endast kommit de allra yngsta prästerna till del. Det skulle vara önskvärt att prästutbildningen i framtiden kommer att utformas med hänsyn till att den andliga vården vid sjukhusen är att betrakta som en normal arbetsuppgift för den svenske prästen. Innan detta skett måste man räkna med att uppgifterna kommer att skötas av ett stort antal präster, som är i behov av det stöd en kompletterande utbildning innebär. Det synes därför vara nödvändigt att det tills vidare ordnas med kompletterande utbildning på detta område.

I och med att arbetsuppgifter av speciellt slag pålägges tjänst innehavare måste det anses rimligt att deras behov av utbildning för uppgiften i fråga tillgodoses. Den samlade erfarenhet och kunskap som en modern undervisning ger är en tillgång för tjänstutövaren och för samhället som måste beaktas. Staten har också för andra kategorier såsom lärare, läkare m. fl. genom skolöverstyrelse och medicinalstyrelse svarat för sådan utbildning.

Denna utbildning har syftat dels till tjänstinnehavarens bättre anpassning till de nya krav som ställs på honom, men också till att ge vederbörande en möjlighet att komplettera de kunskaper han har och att få ta del av de nya erfarenheter som gjorts på annat håll inom hans område. Någon sådan utbildning har staten icke hittills anordnat för prästerna. I viss utsträckning har dock präster, som besökt privat anordnade kurser, erhållit tjänstledighet med bibehållen lön.

1960 tillsatte diakonistyrelsen m. fl. en kommitté med uppgift att försöka ordna en kompletterande utbildning för präster vid sjukhusen. En första utbildningskurs har pågått 1961—62 med hjälp av olika engångsanslag och bidrag. Bl. a. ställde statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet den 30 juni 1961 ett engångsanslag om 10 000 kr. till diakonistyrelsens förfogande från reservationsanslaget för extra utgifter. Denna kurs rönt stort intresse med ett 60-tal anmälda. Ett 30-tal ansåg sig främst på grund av ekonomiska skäl inte kunna fullfölja kursen. De övriga har med få undantag genomgått undervisningen och till 70—80 % också fullgjort tentamina inom planerad tid.

Diakonistyrelsens kommitté har — under förutsättning att ekonomiska möjligheter ställs till förfogande — planerat att med vissa modifikationer upprepa kursen med början sommaren 1963. Kursen kommer att på några få områden utökas, då det visat sig önskvärt och nödvändigt. Av främst ekonomiska och tjänstgöringstekniska skäl planeras den nya kursen bli delad på fyra kursveckor, fördelade under två år, en kursvecka under sommaren och en tidigt på våren. Den ekonomiska kalkyl som uppgjorts för denna kurs slutar på en totalkostnad av ca 54 000 kr. för 30 deltagare enligt följande kostnadsberäkning per kursvecka:

Resekostnad (30 delt. \times 75 kr.)	2 250
Traktamentskostnader (30 delt. \times 7 dagar \times 20 kr.)	4 200
Kursadministration, kursmateriel m. m.	1 500
Föreläsningens arvoden (36 timmar \times 70)	2 520
Resor, traktamenten för föreläsare (10 st. \times 100)	1 000
Tentamensarvoden	750
	12 220
För fyra kursveckor (4 \times 12 220)	48 880
Assistenttjänstgöring, arvode åt ledare + resekostnader	5 000
	Total kurskostnad kronor 53 880

Kursen omfattar fyra separata kursveckor fördelade under två år och avslutas med en assistenttjänstgöring.

Den 16 november 1960 äskade ärkebiskopen ett belopp av 40 000 kronor som anslag ur kyrkofonden för genomförandet av den första kursen. Enligt kammarkollegiets yttrande i anslutning till denna framställning borde kyrkofonden ej användas för här begärt anslag, då det hade karaktär av

utbildningskostnader. Med anledning av en motion år 1962 med yrkande om 40 000 kr. ur kyrkofonden ansåg också riksdagen att kyrkofondsmedel icke skulle kunna ifrågakomma i detta sammanhang, varför motionen avslogs.

När det gäller tjänsteläkarkurser svarar staten genom medicinalstyrelsen för kurskostnaderna för här omnämnda kurser. I statsverkspropositionen för 1963 finns bl. a. ett anslag på 1 840 000 kronor upptaget för vidareutbildning av lärare m. m. Vid beivrande av dessa kurser åtnjuter deltagaren tjänstledighet utan löneavdrag samt reseersättningar och traktamenten enligt statliga resereglementet. Det måste anses rimligt att liknande förhållanden skall gälla för prästerna. Då kyrkofondsmedel icke kan användas bör enligt vår mening statsbidrag utgå till kurserna. Anslaget för lärarkurserna omhänderhas i huvudsak av skolöverstyrelsen, och i analogi härmed borde diakonistyrelsen ansvara för anslag till prästkurser.

Av den sammanlagda beräknade kostnaden för kursen — 54 000 kr. — förutsätter vi att vederbörande församlingar bidrager med 14 000 kronor eller att dessa medel anskaffas på annat sätt. Resterande 40 000 kr. bör enligt vår mening tillskjutas av statsmedel och kan med hänsyn till kursens planerade genomförande uppdelas på två budgetår.

Under hänvisning till vad vi här har framfört hemställes,

att riksdagen måtte, för vidareutbildning av präster och andra själavårdare verksamma inom den andliga vården, för budgetåret 1963/64 anvisa 20 000 kr.

Stockholm den 23 januari 1963

Carl Eric Hedin

Eric Nelander

Åke Zetterberg

Lisa Johansson

Emil Elmwall

Thorvald Källstad

Yngve Hamrin

Gunnar Gustafsson

Erik Magnusson

i Tumhult

Gunnar Larsson

Bengt Börjesson

David Svenungsson

i Luttra

i Falköping